

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

юли – септември 2010 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на септември 2010 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 7885.1 млн. лв. За едногодишен период стойността им отбеляза нарастване, което спрямо края на септември 2009 г. е в размер на 212.4 млн. лв., или 2.77%, докато през предходния едногодишен период (септември 2008 г. – септември 2009 г.) беше отчетено намаление от 838.4 млн. лв., или 9.85%.

Динамиката на парите в обращение през третото тримесечие на 2010 г. отбеляза тенденция към по-бързо нарастване в сравнение с предходното тримесечие. Спрямо края на юни парите в обращение се увеличиха с 342.3 млн. лв., или с 4.54%, при нарастване от 0.92% в края на второто тримесечие спрямо края на първото.

В рамките на разглеждания период парите в обращение отбелязаха най-голямо увеличение през месеците юли и август като резултат основно от по-активното търсене на налични пари от икономическите субекти и населението за посрещане на потребностите, свързани с летния туристически сезон.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.IX.2009	30.VI.2010	30.IX.2010	Изменение	
				в %	в %
				к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
	1	2	3		
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	7 672.7	7 542.8	7 885.1	2.77%	4.54%
<i>Банкноти</i>	7 518.4	7 383.5	7 719.9	2.68%	4.56%
<i>Разменни монети</i>	149.7	154.2	160.0	6.86%	3.74%
<i>Възпоменателни монети</i>	4.6	5.1	5.1	12.04%	0.99%

В края на третото тримесечие на 2010 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.91%, като спрямо края на предходното той е нараснал с 0.02 пр.п. За едногодишен период е отчетено намаление от 0.08 пр.п.

Към 30 септември 2010 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.03%. През третото тримесечие той е намалял с 0.02 пр.п., а за едногодишен период – с 0.08 пр.п.

В края на третото тримесечие на 2010 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.06%, без промяна спрямо същия период на предходната година.

В изпълнение на монетната си програма за 2010 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през третото тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение сребърна възпоменателна монета с нанесено частично позлатяване „125 години от Съединението на България” с номинална стойност 10 лева.

Средната банкнота в обращение в края на третото тримесечие на 2010 г. е 25.60 лв. Спрямо края на предходното тримесечие тя е нараснала с 0.21 лв., а за едногодишен период стойността на средната банкнота в обращение е намаляла с 0.04 лв.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

Стойността на средната разменна монета в обращение е 0.13 лв., без промяна спрямо предходното тримесечие, а за едногодишен период (спрямо края на септември 2009 г.) бележи намаление с 0.01 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на третото тримесечие на 2010 г. в обращение са 301.5 млн. бр. банкноти, които са с 10.8 млн. бр., или с 3.71% повече в сравнение с края на второто тримесечие. По отношение на стойността им нарастването е в размер на 336.5 млн. лв., или 4.56%. В края на третото тримесечие на 2010 г. общата стойност на банкнотите в обращение възлиза на 7719.9 млн. лв.

За едногодишен период (спрямо края на септември 2009 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 8.3 млн., или с 2.83%, при отчетено намаление от 11.14% през предходния едногодишен период (септември 2008 г. – септември 2009 г.). За едногодишен период стойността на банкнотите в обращение е нараснала с 201.6 млн. лв., или с 2.68%, при отчетено намаление от 10.15% през предходния едногодишен период.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 100, 20, 10, 5 и 2 лева съответно с 0.32, 0.40, 0.12, 0.05 и 0.01 пр.п.;
- нараства дялът на банкнотите от купюра 50 лева с 0.89 пр.п.

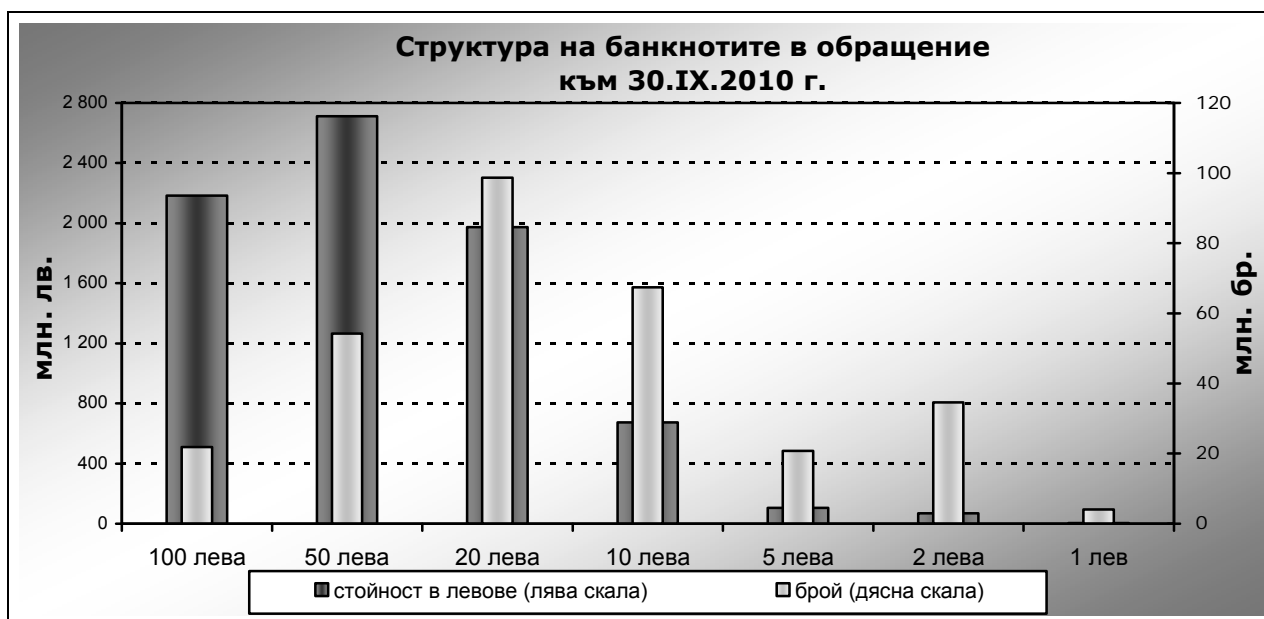
Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на септември 2010 г. е в размер на 2711.7 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (35.13%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.90% (като изключим дела на банкнотите от 1 лев).

По отношение на структурата по брой на банкнотите в обращение през отчетния период настъпилите промени са близки до тези по отношение на тяхната стойност и те са, както следва:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 100, 20, 10 и 5 лева съответно с 0.02, 0.24, 0.13 и 0.17 пр.п.;
- нараства дялът на броя на банкнотите от купюри 50 и 2 лева съответно с 0.60 и 0.01 пр.п.

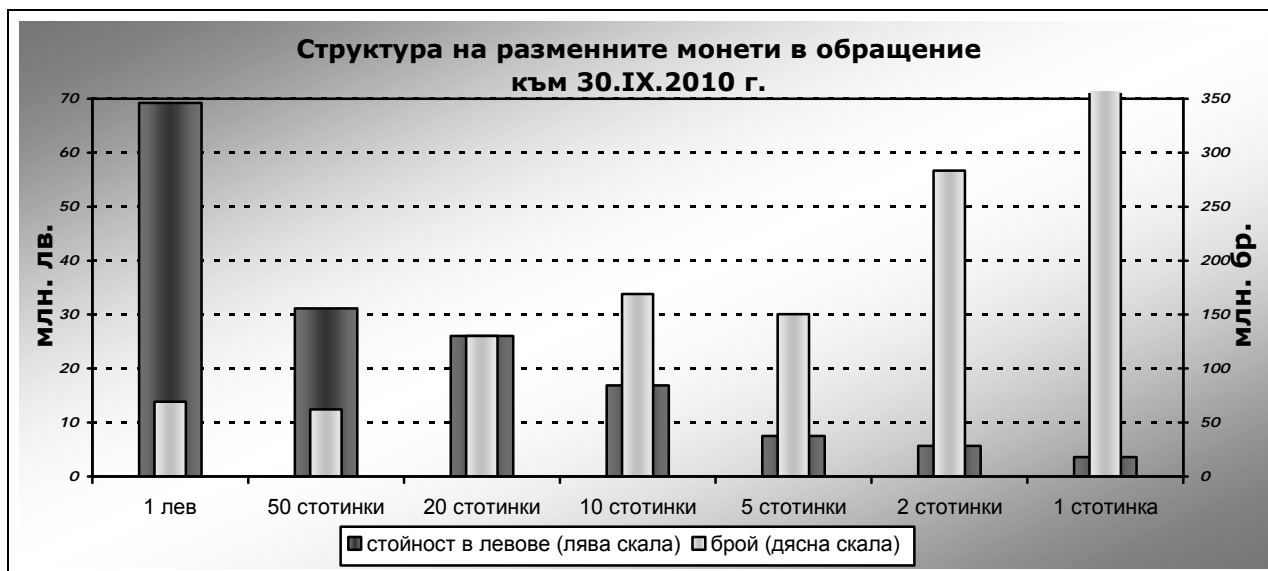
С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на третото тримесечие на 2010 г. е купюрата от 20 лева (32.74%), като в обращение са 98.7 млн. бр. банкноти от тази купюра. Нарастването за едногодишен период е от 0.70 пр.п. За същия период е нараснал и дялът на купюрите от 10 и 2 лева съответно с 0.08 и 0.05 пр.п., като дяловете им в края на септември са съответно 22.36% и 11.47%.

За същия период намаление на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 100, 50 и 5 лева съответно с 0.15, 0.02 и 0.63 пр.п. Дяловете на тези купюри в обращение в края на септември 2010 г. са, както следва: за купюра 100 лева – 7.24%, купюра 50 лева – 17.99%, и за купюра 5 лева – 6.87%.

Броят на разменните монети в обращение към края на септември 2010 г. се е увеличил в сравнение с края на юни с 40.2 млн., или с 3.40%, и достигна 1220.8 млн. бр. Спрямо същия период съвкупната им стойност е нараснала с 5.8 млн. лв., или с 3.74%. За едногодишен период прирастът им по брой е 115.4 млн. (10.44%), а по стойност е 10.3 млн. лв. (6.86%).

В края на септември 2010 г. дялът на монетите от 2, 20 и 50 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на юни съответно с 0.06, 0.09 и 0.07 пр.п., а за същия период при монетите от 1, 5 и 10 стотинки е отбелязано намаление на дела им съответно с 0.07, 0.10 и 0.05 пр.п. Броят на разменните монети от 1 лев в обращение запазва дела си от 5.67%, колкото беше и в края на предходното тримесечие.

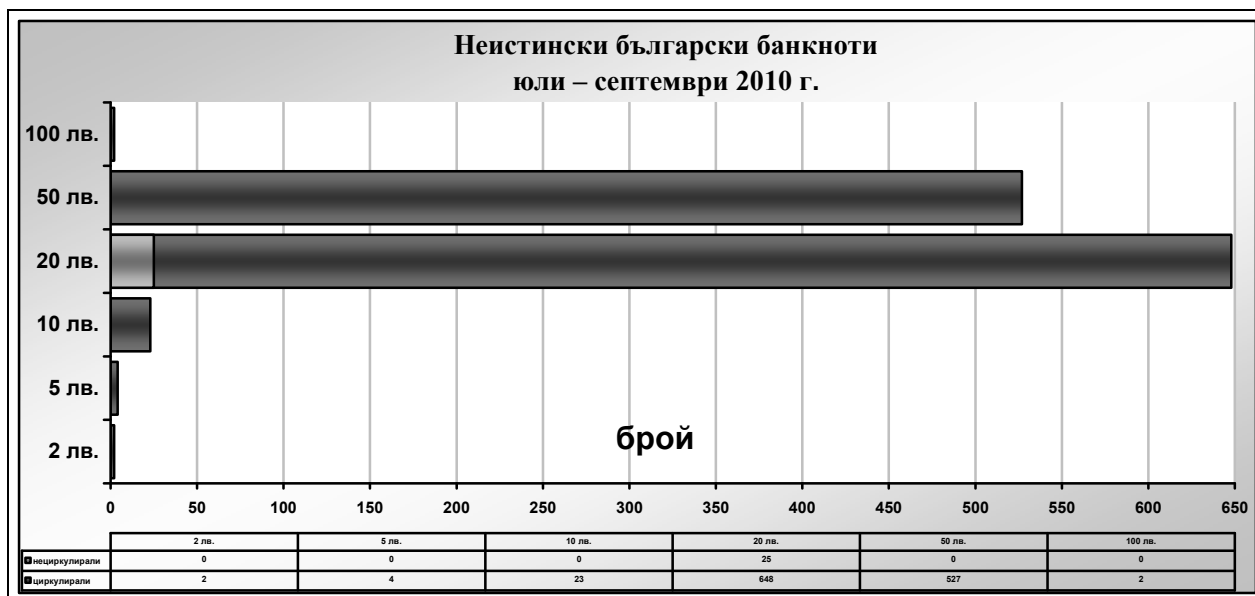

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции към спад на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. За едногодишен период делът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.70 и 0.94 пр.п. , а делът на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лев намалява спрямо края на септември 2009 г. съответно с 0.32, 0.54, 0.41, 0.13 и 0.25 пр.п.

Към 30 септември 2010 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (29.20%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (5.10%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През третото тримесечие на 2010 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са задържани общо 1206 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти през третото тримесечие са по-малко с 895 броя, или с 42.60% спрямо броя на задържаните през второто тримесечие. От общия брой на задържаните през третото тримесечие на 2010 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрите от 20 лева (53.73%), следван от тези от 50 лева (с дял от 43.70%). Неистинските банкноти от купюри 2, 5, 10 и 100 лева през третото тримесечие на 2010 г. са общо 31 на брой с общ дял от 2.57% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

В периода юли – септември 2010 г. бяха регистрирани и задържани общо 75 бр. неистински български разменни монети, от които 74 бр. са от 50 стотинки и 1 бр. от 1 лев.

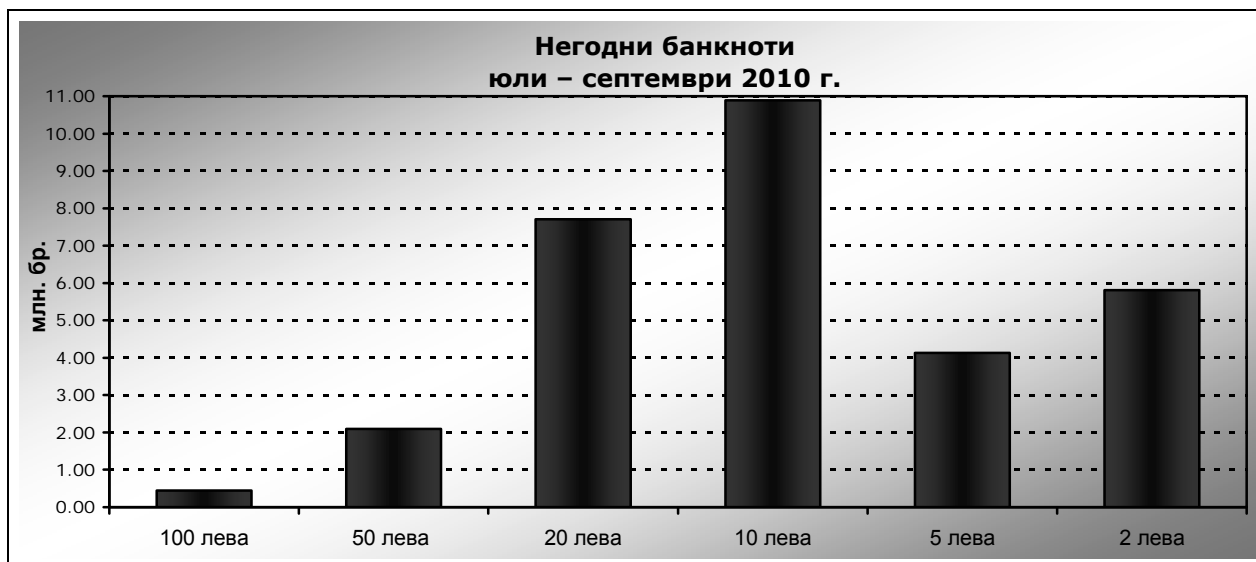
При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през третото тримесечие на 2010 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 330 бр. евро, 219 бр. щатски долари и 11 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода юли – септември 2010 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 31.1 млн. бр. банкноти. Те са с 3.2 млн. бр. (11.52%) повече в сравнение с данните за отделените негодни банкноти през второто тримесечие на 2010 г. Спрямо третото тримесечие на 2009 г. отделените като негодни банкноти са се увеличили със 7.2 млн. бр., или с 29.96%.

За едногодишен период (септември 2009 г.– септември 2010 г.) отделените като негодни банкноти са 108.2 млн.бр., или с 3.6 млн. бр. (3.44%) повече спрямо предходния едногодишен период.

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

При машинната обработка на банкнотите най-голям дял в общия брой банкноти, отделени като негодни, има купюрата от 10 лева (35.05%). Отделените като негодни банкноти от купюри 2 и 20 лева са с дялове съответно от 18.69% и 24.81%. Делът на отделените през третото тримесечие на 2010 г. негодни банкноти от 5 лева е 13.27%. С по-ниски дялове са банкнотите от купюри 100 и 50 лева, съответно 1.45% и 6.73%.

При обработката на разменни монети в БНБ през третото тримесечие на 2010 г. като негодни са отделени 47.5 хил. бр., като спрямо същия период на предходната година техният брой намалява с 34.94%. Общият брой на отделените като негодни за паричното обращение през третото тримесечие на 2010 г. разменни монети са с 1.8 хил. бр., или с 3.67% по-малко в сравнение с отделените през предходното тримесечие.

